

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér.

FŐSZERKESZTŐ

Dr. PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. HINLEDER FELS ÁKOS

Telefon

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

ÜGYVÉD

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Székelyek, szászok, oláhok.

A Közgazdasági Szemlében Barabás Endre „Az erdélyrészi népfajok birtokaránya” című cikke a székelyek, szászok és magyarokra nézve a következőket mondja: A magyar faj gazdasági javai nem tudnak lépést tartani a fejlődő igényekkel, míg a román faj igénytelen s megszerzhető javait földbirtoka gyarapítására fordítja. A népfajok gazdasági fejlettségét tekintve, a vezető szerep a szászoké, a magyarság és a románság majdnem teljesen egy szinten áll. Így a használt gazdasági eszközök közül, a fagerendelyű ekék 30 százaléka a magyar, 35 százaléka a román és 23 százaléka a szász megyékre esik. A vasgerendelyű ekékből pedig a magyarokra csak 11% esik, míg a románokra 29%, a szászokra pedig 41%. Ha a földbirtok nagyságát hasonlítjuk össze, azt látjuk, hogy mindinkább szaporodik a román nagy- és középbirtok a magyarság rovására. 1896-ban már 693 nagy- és középbirtok volt román kézen, pedig ez időben a román pénzintézetek ide irányuló törekvéseiről még nem is beszélhetünk komolyan. A kis- és törpebirtok pedig még aránylag is nagyobb a román tulajdonban, mint a magyarban. Szerző érdekes összeállításban mutatja be a magyar, szász és román kézben levő kisbirtokok arányát. E végből a megyék egyes járásainak azon községeit hasonlítja össze, melyek szomszédosok, de eltérő fajjegűek. Összesen 8 vármegyének 19 járását dolgozza fel, melyekben a magyarság kisebbségben van, sőt kiterjeszkedik Maros-Torda vármegye azon járásaira is, melyekben a román elem túlyomó. A kiválasztott megyék egyes járásából egymás mellé állítja a magyar, szász és román községek birtokviszonyait, vagyis egy-egy kisgazdaságra eső összes földbirtokot, szántóföldet és szarvasmarhaállományt. Ez összeállításból az a szomorú tanulság tűnik ki, hogy a magyar kisgazdaságok még terjedelemben tekintetében sem mulják felül a nemzetiségek kezén levőket, hanem csaknem az egész vonalon kisebbek azoknál. Az egyes községekre eső gazdaságok átlagos számát tekintve azt látjuk, hogy ugyanazon járás-

ban is, a szász községekben minden esetben több gazdaság van, mint a magyar községekben. A román községekkel szemben azonban csak a községek 88 százalékában nagyobb a gazdaságok száma; tehát a román községek 12 százalékában még a szászokénál is nagyobb gazdaság van. A községek határát alkotó összes területből a magyar gazdaságra eső terület az esetek 83,4 százalékában kisebb, mint a román gazdaságra eső terület. A szász gazdaságok 67 százalékának területe nagyobb a magyarokénál, míg a románokéval egyenlő. Az egyes gazdaságokra eső szántóföld nagyságát tekintve, a román gazdaságokra eső szántóföld területe a gazdaságok 61 százalékában nagyobb, mint a magyar gazdaságok szántóföldje, míg a szászokkal szemben csak 25 százalékban nagyobb. A szarvasmarhaállományból az egyes gazdaságokra eső darabszám aránya minden esetben megfelel átlag a szántóföld arányának. A magyar gazdaságoknak csak 39 százaléka tart több szarvasmarhát, mint a mennyit átlag a román gazdaságok tartanak; míg a szász gazdaságok 55 százalékának nagyobb marhaállománya van, mint a magyarokénak és 75 százalékának a románokénál is nagyobb. E szomorú tények birták arra a szerzőt, hogy az erdélyrészi magyar nyelvterület határainak ellenálló képességét megvizsgálja. Összesen 17 csoportot állított össze s ez összeállításból az tűnik ki, hogy a magyar faj itt is nagyobb részt nemcsak kisebb területű gazdaságon él, de házi állatainak száma is csekélyebb, mint a nemzetiségeké. Nagyon érdekes jelenség az, hogy a mely községben a lakosság száma csökkent, ott az egy gazdaságra eső összes terület, szántóföld és állatállomány száma is kisebb, mint a szomszédos, de számbelileg is növekedő község átlagos birtokállománya. — Csak az a szomorú, hogy e jelenség csupán három esetben mutatható ki a magyarság javára, míg a román községekre tíz esetben.

A politikai helyzetről.

* **Oszták fufang.** Csak nem tudunk békében meglenni az oszták sógorral. Mindig arra törekszik, hogyan csapja be a magyart, melyet

csak fejni, kizsarnolni szeret. Huncut portéka ez az oszták fajzat. Olyan, mint az irigy rokon. Nyavalyatörést kap, ha a másik az ő kegyelme nélkül élhet. Mintha bizony a pragmatika szankció és a kiegyezési törvényénél fogva a monarchia, ez a folyton éhes moloch, két állama nem volna egymásra utalva, nemcsak nemzetközi, de a belső állami életmegnyilvánulások védelmében is — örökös ellenünk trafikál és a vesztesség furorjával támad minket, folyton csak védekező magyarokat. Hagyományos szokásuk szerint ilyenkor harcra kelnek ellenünk a dinasztia tagjai, a közös kormány, az oszták kormány, a kamarilla tagjai, a katonai körök, a birodalmi gyűlés, a tartományi gyűlések, a városok, a faluk, a kereskedelmi és iparkamarák, a legsúlyosabb társadalmi szervezetek s minden, ami oszták csak van. Odaát nem tudnak, mert tudni nem akarnak semmit Magyarország függetlenségéről, a dualizmusról és a paritásnak a király által szentesített törvényes rendjéről. Reméljük azonban, hogy ama küzdelemben, a mely most a vámügyi és kereskedelmi kérdésekben a magyar és az oszták kormány között foly s amelyekben nem oszták gazdasági előnyről, hanem tisztán a magyar közjog igazságos formai függetlenségéről van szó — a magyar király törvényeinkből kifolyó hivatásánál és kötelességérzeténél fogva is: a magyar közjog függetlensége mellett marad s nem engedi az oszták kapzsiságának elvitatni a vám- és kereskedelmi ügyek terén jogaink morzsaságait. A magyar kormány pedig engedni egy jótányit sem szabad. Elérkezett az ideje annak, hogy immár tisztáborra öntsünk a pohárba. Az osztákra ügyelni kell, mert mindig igaz marad: „Ne higgy magyar a németnek...” Nem vagyunk és nem leszünk többé felvad törzsek, — írja egyik magyar képviselő — akiknek aranyáért, elefántcsontjéért színes üveggyöngyöket adnak... Ha nem volt elég a kibőjtölés politikája, kezdhetjük újra. Az adót és ujoncot még nem adtuk oda. De a magyar kormány azzal ne is siessen, amíg az osztákok komiszkodnak. Nekünk nem sürgős.

* **Goluchovszki Lucifer** ismét fondorkodik ellenünk. A magyar és oszták kormányok között felmerült vitás kérdésben az oszták álláspont mellett van. Goluchovszki külügyminiszter ur a magyar miniszterelnök követelésében a gazdasági egyöntettség meglazítását látja. Ilyenek a közösen fizetett embereink, — „fizetett ellenségeink”, mint a rossz ese-

léd. G. Lucifer azonban rosszabb a rossz cselédnél, mert ő közös kosztont él s mégis csak minket ugat...

* **Földművelésügyi államtitkár.** Mezőssy Béla orsz. képviselőt a király földművelésügyi politikai államtitkárnak nevezte ki. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter valóban szerencsés választást tett, mert a függetlenségi párt ezen nagyképzetű, szimpatikus tagjában igen kiváló és alkalmas férfit talált. Mezőssy kinevezését, aki jeles kvalitásai révén a függetlenségi pártnak már régen kedvelt és oszlopos tagja, az összes politikai körökben örömmel fogadják. Lestyánszky Sándor eddigi államtitkár, Mezőssy kinevezésével együtt, a király állásától felmentette.

Hlatky Miklós titkári jelentése.

(Folytatás és vége.)

A vármegyei csikólegelő létesítésére a kezdeményező lépések megtételtek, a lentermelés szélesebb körű felkarolására a gazdakörök buzdítottak, melynek eredményeként az 1904-ik évi 25 holdnyi lentermelés 160 holdra emelkedett, a sok munkás kezét igénylő komlótermelés terjesztetett, Székelykeresztiúrt és Ujszékelyen hegyközségek létesítettek a szőlőtermelés újból való fellendítésére, 17 községben mintegy 1000 holdon 1173 K költség adományszámlával legelőjavítási munkálatok végeztek.

A háziipar fellendítése céljából Vágásban szalmafonó tanfolyam tartott, a tanulókknak gép adományoztatott. Létesített egy mintagazdaság. A 8 tejszövetkezettel kapcsolatosan állatbiztosítási szövetkezetek létesítettek. Rendszerezett a munkás közvetítés, melynek eredményeként pár heti távollét után 853 egyén 42650 K keresettel jött vissza (nem említve a vukovári gazdaságban munkálkodók keresetét). Joggal remélhetem, hogy ily széleskörű munkálatok csekély jutalmú szívesen fogja a tisztelt közgyűlés a fentebb indítványozott elismerést a kirendeltségnek megszavazni.

Az év folyamán 3 közgyűlést és 11 választmányi ülést tartottunk, melyeken nagy számban megjelent tagjaink élénk érdeklődése, hozzászólása mellett 28, illetve 135 jegyzőkönyvi szám alatt intéztettek el az elékerült ügyek.

Iktatókönyvünk 377, tehát kevesebb forgalmat mutat az előző évinél, a minek oka a bevezetésben hangoztatott okokban keresendő.

Felterjesztéseket intéztünk különböző hatóságokhoz több község vásár ügyében, egy székelyföldi méhészkertület, állattenyésztési szabályrendelet módosítása, arató és más mezzei munkás kérdés, a szüggulya, bolgár rendszerű kertészet, kincstári lovak adományozása, az etédi turógyár, csikólegelő, kiállítási díjak adományozása, rozskorpa engedélyezés, a husarak szabályozása, az állattenyésztési alap átengedése, növény-

rdelés.

a tulaj-
arhelyvár-
06 szám
33.5. ktsz.
öbm. mű-
a becsült
lyzsombor
junius hó
nyilvános

rona.
ár 10 szá-

vargyasi
al és alól-

május 13.
ljáróság.

Ablaküvegezés

tét
át.

termelési kísérletek ügyében, a földhitelintézet segítő akciójának folytatása érdekében.

Egyesületünk jötevői voltak: a nagymélt. m. kir. földművelésügyi miniszterium kiállításokra 1200, egyesületi célokra 1600 K, a gazd. tárgyu előadások tartására 300, házi ipari tanfolyam rendezésére 400 K s több szakkönyvet s szaklapot adományozván. Az O. M. G. E. és E. G. E. a székelykereszturi kiállítás céljaira 100 K és műtárgy, illetve 200 K-t adományozott. A Magyar Földhitelintézet közvetítésünkkel 1200 K jutalmat adott Dr. Soó Rezső egyesületi ügyvédünknek, az illető intézetnél kölesönt kereső felek érdekében végzett munkálataiért, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége díjtalanul vette fel egyesületünket a szövetség kötelekebe. A Debreceni Gazdasági Egyesület hivatalos lapját tisztelet példányul küldi egyesületünknek. Mindezen jötevőinknek ez alkalommal köszönet nyilváníthatunk indítványozzuk.

Alapító tagjaink száma az alapítás évétől kezdve 144, rendes tagjainké 170, összesen 311, akik közül többnek a tagsági kötelezettsége csak 1906 évvel kezdődik.

A múlt év folyamán lemondott pénztárnok helyettesítésével az alapszabályok 35 §-a értelmében, mely szerint a pénztárnoki állás a titkári val egyesíthető engem bizott meg a tisztelt közgyűlés. Ezen minőségemben az egyesület pénztári állásáról a következőkben van szerencsém beszámolni.

Egyesületünk saját vagyonán kívül kezelte még a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszterium székelyföldi kirendeltsége által a legelőjavításokra, a székelykereszturi baromfitelepére adományozott összegeket. Mindezekből a forgalom volt:

Készpénzbevétel 24699 97 K, kiadás 24600 77 K, maradvány 99 20 K. Értékben bevétel 25 872 52 K, kiadás 10 685 50 K, készlet 15 187 02 K, az összes vagyon kitesz 15 763 22 K-t, melyből készpénzben van 99 10 K, kötvényekben és kint levő követelésekben 5277 K, 6 drb takarékpénztári könyvben 10 387 02 K. Ezen vagyonból a miénk 13 422 86 K, a földművelésügyi miniszteré 2340 36 K.

A külön kezelt üszöbeszerzési alap vagyon takarékpénztári könyvben 4997 95 K, kötelezvényekben 3122 65 K, együtt 8120 60 K.

A földművelésügyi miniszterium számadási kötelezettség mellett ke-

zelésünkre bizta a vármegyei állattenyésztési alapot, mely az átvételkor kitett takarékpénztári könyvben 3563 80 K, kötvényekben 2400 05 K-t, összesen 5963 85 K-t. Időközben azonban a számvétség által adott iratokból kitént, hogy a vármegyével vezetett nyilvántartás nem volt helyes, mert a számvétség kimutatása szerint az összes vagyon nem az átadásnak megfelelően 5963 85 K-t, de annál többet tesz ki. A hiba kiderítése végett az alispáni hivatal megkerestetett.

Az év végéig a befizetett késedelmi és takarékpénztári kamattal és egy a nyilvántartásba fel nem vett, de önként jelentkezett tartóztól bejött 25 25 K tőkével az állomány 6077 56 K-ra emelkedett, mely összegből 4186 01 takarékpénztárilag kezeltek s a többi 1891 55 K egyeseknek kint levő követelés. Az összes pénz az udvarhelyvármegyei takarékpénztárnál vannak betétként elhelyezve.

A földművelésügyi miniszter az évi zárszámadások elkészítésére egy mintát állított be, melynek adatai egyik évről másik évre átmennek olyformán, hogy minden év zárszámadása az előző év zárszámadása alapján készíthető meg. 1904 ről a lemondott pénztárnok a zárszámadást nem készítette el, ezért az 1905. évi sem volt a kívánt minta szerint összeállítható.

Tisztelt közgyűlés! Ezek azok, a mikkel a múlt évi egyesületi működésünkről beszámolhatunk. A kitűzött célhoz képest, melyet elérnünk kellene kevés, de anyagi erőnköz képest, mert hisz kevéssel kevesre mehetni, elég. Gazdátársadalmunk sok oldalról van igénybe véve, áldozat filléreinkre sok alkotásnak van szüksége, egyre-egyre kevés jut; csak ebből magyarázható, más részt abból, hogy középirtokosságunk, a mely egyesületi célokra áldozhatna kevés, hogy tagjaink száma az ilyen alacsony évi tagdíj mellett is vajmi csekély, saját tőkéink jövedelme évi tagsági díjaink összege alig 1000 K. Ezzel nagy dolgot a legközeltekintőbb óvatosság mellett sem lehet elérni, mi csak ügybuzgóságot szentelhetünk, hogy ez ügybuzgóság a választmányban, a tiszt karban meg volt-e, avagy hiányzott, ehhez képest megfelelt-e feladatának, vagy nem, azt elbíralni önkö hivatvák. A mi lelkiismeretünk nyugodt, mit éreznünk, hangoztatni is merjük, hogy minden lépésünk a föld, e haza és

népe boldogításának vágya vezette. Kerjük a t. közgyűlést, hogy jelenléteinket tudomásul venni szíveskedjék.

KÜLÖNFÉLÉK.

A székelyek és Bocskay.

Kegyelettel és hálával emlékeznek meg most országszerte mindenütt: Bocskay Istvánról, a szabadsághősről, a bécsi béke szerzőjéről. Ezelőtt 300 esztendővel élt. De nincs ebben az országban senki, sem felekezet, sem népcsalád, a mely akkora és annyi hálával tartoznék Bocskaynak, mint maga az összes székelység. Régi szabadságait visszaadta, kiváltságait megerősítette, katonáskodásukat és adómentességeket törvényileg szabályozta. Régi hírok, nevek, vilézi becsületek, anyagi jóllétök ápolása szent feladat volt előtte. Még testamentomában is meghagyta utódainak, hogy a székelyeket csorbítatlanul meghagyják a nekik adott szabadságok élvezetében.

Nem volt soha senki, sem király, sem vajda, sem ispán, sem fejedelem — legalább én nem tudok — írja nekünk Balásy Dénes Bpestről, aki a székelyeket annyira szerette s róluk oly apailag gondoskodott volna, mint éppen Bocskay.

Ércszobra itt van felállítva a király adományából az Andrassy-ut köröndjén. Fején tollas, két szárnyu kalpag, hosszú mente embernagyságúnál magasabb alakján, földig erő, drága övü, himzett attila-féle kontós a termén. Kórszakállas arca: igazi erdélyi magyar arc, erély, akarat a vonásain, szemében a lángész. Jobb kezében a kinyújtott jogarbugány, baljában a bécsi béke oklevele és a kard van. A szobor talapzatán két oldalt, márványdomborműben, jobbról egy zászlós hajduvitéz,

balról egy gyalog puskás székely darabont áll.

Az ércszobor Holló B. szerencsés alkotása. Pár év előtt minden nyilvános ünnep, méltatás és történelmi megemlékezés nélkül helyezték és állították ide fel a szobrot — úgy szólván lopva. Hát... hát így néznek ki együtt Bocskay és a székelyek! Bocssásatok meg nekik, hogy születni merészkedtek...

— **Wlassics Gyula a népművelésről.** Most tartotta a Muzeumok és könyvtárak országos szövetsége a Nemzeti Muzeum dísztermében évi közgyűlést Budapesten. Eseménynévavatta e közgyűlést az a hatalmas beszéd, melylyel Wlassics Gyula elnök a gyűlést megnyitotta.

Megnyitójában mindenekelőtt hazafias örömet fejezte ki a fölött, hogy nemzet és király között a béke helyreállt. Ezt a békét — ugymond — komoly munkára kell felhasználni. Odaadón, verejtékkel kell dolgozni mindenkinek a nemzeti kultúra fölvirágoztatásán. Meg kell végre érteni a nemzetnek, hogy a népfajok sorsát a népműveltség ereje dönti el. A huszadik század a nagy társadalmi átalakulások ideje. A műveltség általánosítására kell törekednünk. A legnagyobb reményeket fűzi Apponyi Albert kultuszminiszteréhez, ez a nagyszabású politikus teljesen át van hatva a modern eszméktől. A vezérnek azonban törhetetlen, hü hadsereg van szüksége, hogy a kultúrharcot siker koronázza. A népművelés eszközeinek sorában a leghatalmasabb tényező a felnöttek művelésének folytonossága. Az ingyenes népoktatást, az ifjusági könyvtár közművelődési értékét a népkönyvtárakkal és különféle tanfolyamokkal tudjuk csak igazán fokozni. Ha azt a jogot, hogy hazája sorsára a népszeles rétege is döntő befolyást gyakoroljon, a magyar alkotmányba illesztjük, akkor rögtön a legszelesebb mérvben be kell írni a törvénykönyvbe azt a köteletséget is, hogy az állam ez társadalom adjon meg minden célra vezető eszközt a népműveltség általánossá tételére. Minél műveltebb a nép, annál okosabban él a joggal, a hatalommal, mely kezében van. A statisztikai sablonok nem

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCAJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irta: Connert János, ford. Balásy Dénes.
(Minden jog főtartva.)
(33. folytatás.)

1591-ben még sokkal nagyobb eredményeket kaptak a marosszéki darabontok Báthori Zsigmondtól. Megengedte nekik, hogy minden személyes kihágási és dologi póreikben, a melyek köztük támadnak, első fokon saját kapitányaik döntenek és ha ezeknek ítéletével nem lennének megelégedve, vihessék póreiket az udvarhelyi várkapitányhoz, végül harmadik fokon a királyi kúriához. Nemesekkel, jobbágyokkal, városiakkal stb. való minden egyéb póreikben a szokott utakon tartoznak járni.⁴⁷ E kiváltságot részökre megerősíti 1599-ben Báthori András és 1607. auguszt. 18-án Rákóczi Zsigmond.⁴⁸ Mindazáltal az országgyűlés még abban az évben a következő végzést hozta: „Jóllehet a székelyek között a vörös darabontok saját póreiket nem a rendes széki törvényszék elé, hanem saját kapitányaik elé kívánják vinni és kéri, hogy a saját kapitányuk legyen az ők rendes bírja, ordinárius judek, de azért mindenféle rendek törvénye a székhelyökön menjenek és a saját kapitányaik és királybírjaik elé járuljanak, mert különben

abból mindenféle perpatvar, elégedetlenség és zavar keletkezik”. E végzésre aztán a marosszéki darabontok kiváltságait megerősítették,⁴⁹ és az a tény, hogy a fejedelem azt megerősítette, bizonyosság reá, hogy azokat a nevezett országgyűlés hatályon kívül helyezte.

Ugyane privilegium a darabontoknak értékes öröklési és vásárlási jogot is biztosít. Valamely család kihalása esetében — e szerint, annak javai hasonló rendű rokonaira valóan átmenendők. Ha egy darabont kinalta jóságát eladni, akkor vásárlási joga első sorban az azon faluban lakó rendtársainak volt. Az eladók utasítvák, hogy telkeiket, földjeiket csupán rendbéli-nek adják el, hogy így a rend vagyon megmaradjon.⁵⁰ A darabontok rendi vagyonának megőrzésére irányuló, hasonló szándékot olvasunk ki az 1633-iki országgyűlés végzéséből, mely a puskásoknak 500 frt büntetés alatt tiltja meg telkeiket eladni és csak elzálogosítani enged meg, azt is csak egyharmad értékig.⁵¹ E végzés némi módosítással az Approbatákba is benne van.⁵² Más-ként is gonodskodtak a fejedelmek a darabontok megmaradásáról s anyagi állapotáról. 1591-ben megparancsolja Báthori Zsigmond a darabontok panaszára az udvarhelyi várkapitánynak és a széki tiszteknek, de igen erélyesen, hogy min-

denféle ürügy alatt a lófök, a nemesek, a kapitányi altisztek a darabontokat birtokaiktól nehogy megfosszák, nehogy kitarják, sőt inkább azokban védelmezzék őket és gondoskodjanak, hogy a birtoktalanok az egyes falukban osztóföldet és rét sessiót kapjanak.⁵³ Aranyosszéken az osztóföldek szabályozását már Báthori István kezdé rendezni.⁵⁴ Ez a darabont rend a szabadosokkal a XVII. század kezdetén még nem volt összeolvadva; megővta önállóságát, a mi bizonyíték, hogy eme két rend jogai között, ha kicsiny is, de volt némi különbség. Felsőrsértés miatt a darabontot is olyan büntetés érte, mint a többi rendet. Így 1590-ben öt lázadó székely darabont közül, akik a görényi várban voltak, az egyik halállal lakolt, míg a többi jobbágyként adományozták el.⁵⁵

A két első rend helyzete. Az 1562-iki törvények és az azokból származó következmények folytán a két első rend helyzete is lényeges változáson ment keresztül. Azzal t. i., hogy a földönlakók, akiket odáig birtak, jobbágyaik lehetek, s főleg azzal, hogy ők a jobbágyok vagyonából való adományokat kaptak, ily módon a vármegyei nemességgel csaknem egyenlővé letének a lófök és primorok. Ellen-tétül a darabontokhoz és jobbágyokhoz, ők most nemeseknek nevez-

tettek már. A lófök magok körülbelől az „unius sessionis” nemesek fokán állottak, azaz: volt egy telkük, házuk és éppen semmi, vagy csekély számú jobbágyaik. Egy 1569-iki oklevelében egyenest kifejezi János Zsigmond, «hogy a lófök egy sessió s nemeseknek tekintessenek».⁵⁶ A lófök tehát vagy már 1562 előtt primilik vagy lófök voltak, a mi különben természetes, vagy csak ez év után emeltettek oda némelyek és ez az emelés többnyire az ők tanúsított vitéségért való jutalom vagy valamely a királynak tett fontos és jelentékeny szolgálat volt. Nem ritkán kincstári jobbágyok is egyenest ebbe a rendbe tételtek. 1569 máj. 26-tól nov. 17-ig János Zsigmond 6 székelyt emel a primilusok rendjébe,⁵⁷ 1570-ben 5-öt,⁵⁸ ellenben Báthori Zsigmond 1601. márc.—juniusig 40-et,⁵⁹ utóbbiak közül 6-nak az adómentessége biztosítva lön. Báthori Zsigmond alatt tehát gyakorik voltak az emelések. Ebben az emelésben a politikai viszonyok játsztak bizonyosan igen nagy szerepet. Báthori ő gráciájával nem igen fukarkodott, hogy így a székelyek hűségét magának biztosítsa. Sajnos! eljárás módjáról a Liber regius maradványai csak tökéletlen képet nyújtanak.

(Folyt. köv.)

uskás szé-

B. sze-
r év előtt
nep, mélt-
megemléke-
és állított
— úgy
hát így
Bokskay és a
k meg ne-
merészked-

nép-művelés-
muzeumok és
követtsége a
ermében évi
Eseménynyé
a hatalmas
sics Gyula
otta.

ekelőtt ha-
ki a fölött.
özött a beke
— úgymond
Felhasználni.
ell dolgozni
a kultúra föl-
végre érteni
épfajok sor-
je dönti el.
y társadalmi
üveltség ál-
kednünk. A
üzi Apponyi
géhez, ez a
jesen át van
öl. A vezer-
hü hadse-
gy a kultur-
A nemmü-
an a legha-
hőttek műve-
Az ingyenes
gi könyvtár
a népkönyv-
folyamokkal
ozni. Ha azt
rsára a nép-
efolyást gya-
mánya il-
legszelebb
a törvény-
get is, hogy
adjon meg
zközt a nép-
ételere. Minél
il okosabban
al, mely kezé-
ablonok nem

magok körül-
nis" nemesek
olt egy telkők,
i, vagy cse-
Egy 1569-iki
ifejezi János
ők egy sze-
essenek». 56 A
1562 előtt
ak, a mi kü-
agy csak ez
némelyek és
az ők tanu-
jutalom vagy
tett fontos
at volt. Nem
nyok is egye-
tetnek. 1569
János Zsig-
a primpilusok
öt, 58 ellenben
l. márc.—ju-
közül 6-nak
ztositva lön.
tehát gya-
sek. Ebben az
i viszonyok
en nagy sze-
áciájával nem
gy a széke-
biztosítsa.
ól a Liber
csak tökélet-

sokat jelentenek, de ha én a nép-
könyvtár és egyéb közművelődési és
gazdasági tényezők létrehozása után
évek múlva egy faluba látom, hogy
ott kevesebb az alkoholisták, a
büntetések száma csökken, a
gyermekvédelem iránt érdeklődik
a nép, a vagyonszaporodás, a
közegészség érdekeit szívükön
hordozzák: akkor tudom, hogy mű-
velődési eszközeink nem voltak
eredménytelenek. Életbevágó ügy,
hogy legnevesebb íróink és tudó-
saink ne tartsák színvonaluk alatt
álló feladatnak az ifjúsági és nép-
könyvtárakba műveket írni, vagy ha
maguk éppen nem tudnak népies
irányban írni, megbízható anyagot
szolgáltatassanak azoknak, akik azt
népiesen feldolgozni tudják. Az „odi
profanum vulgus“ a mai időkben
már nem ismertető jele a tudó-
mányosság nagyságának. Az érthe-
tetlen nyelv még kevésbé. Az igaz
népművelés szolgálatában áll a
Muzeumok és Könyvtárak Országos
Egyesülete és teljes odaadással buz-
gólkodik a kultúrsozializmusért.

Wlassics Gyula beszédét lelkes
ovációkkal kísérték. Az elnöki meg-
nyitó után a közgyűlés áttért a
napirendre és megválasztotta új
titkárait.

— **Első áldozás.** A róm. kath.
fiúk és leánykák nagy serege áldozó
csüörtökön vette fel először az ál-
dozás szentségét városunkban a ple-
bánia templomban. Kedves és meg-
ható volt látni ezeket az ártatlan
gyermekleánykákat, a hogyan imád-
koztak és érezték kis szívükben,
hogy ez életük egyik legszebb pil-
lanata, amely őket a tisztaság és
ártatlanság kristályává avatja fel.
Gróf Mikes János plebánus igen
szép beszédben szólott az áldozók-
hoz és intette őket valóságosságra
az élet veszélyes útjain való bátor
és óvatos járásra s azon köteles-
ségekre, amelyek sok tekintetben rá-
juk várnak.

— **A polgári önképző kör** ma (va-
sárnap) d. u. 2 órákor tartja meg
évi rendes közgyűlését, melyre a
tagok legmegelőbb érdeklődését, is-
mételten kérjük. Ez a közgyűlés azon
alkalom, hol városunk iparos polgár-
ságtól évente találkozik. Beszámol
az elmúlt év eredményéről és meg-
állapítja jövőre teendőit. Méltó,
hogy mindenki ott legyen.

— **Szerenád.** A helybeli Székely
Dalegylet Gróf Mikes János főes-
peres plebánusnak azon alkalomból,
hogy a Dalegylet védnökségét elfo-
gadta — szerenádott adott

— **Bocskay ünnep.** A székely-
udvarhelyi ev. ref. egyházközösség és
az udvarhelymegyei ev. ref. egyházi
értekezlet június 24-én nagyszabású
Bocskay-ünnepet rendez. Az ünnep-
ség programját nemsokára egész
terjedelmében közölni fogjuk, de
már most is felhívjuk Székely-
udvarhely város hazafiasan gondol-
kozó közönsége figyelmét a készülő
ünnepre. Bocskay méltán foglal hely-
yet a nagy magyar szabadsághősök:
Rákóczy és Kossuth mellett. Küz-
delme nem csak a protestáns val-
lásszabadságért, hanem az ország
politikai jogaiért is folyt s éppen
ezért megérdemli, hogy minden
magyar ember, valláskülönbség
nélkül, kegyelettel adózzék e nagy
ember emlékének.

— **A helybeli Székely Dalegylet**
pünköst másodnapján, Sándor Ist-
ván kerthelyiségében, táncal egybe-
kötött sétahangversenyt rendez.

— **A helybeli reform. kollegium**
évvégi vizsgálatai még e hó 18-án
megkezdődtek, amikor a VIII. oszt.
minden tantárgyból vizsgázott. A
tornavizsga ma (vasárnap) d. u. 3
órákor a kollegium kertjében lesz.
A további vizsgák június 15-től be-
zárólag 23-ikáig, az érettségi vizs-
gálat pedig 25—27-ikén fog meg-
tartatni A szülőket és érdeklődőket
szívesen fogadja az igazgatóság.

— **Uj gazdakörök.** A földművelés-
ügyi m. kir. miniszter a Homoród-
bene, Köröspatak, Küküllőkemény-
falva, Agyagfalva és Kányád közsé-
gekben alakult Gazdakörök alapsza-
bályait a bemutatási száradékkal
ellátta.

— **Bocskay-emlékünnepély.** A re-
formátus kollegiumban f. hó 24-én,
áldozócsüörtökön tartották meg
Bocskay halálának és a bécsi
békekötésnek három százados em-
lékünnepét, amely díszes és nagy
közönség jelenlétében, szép siker-
rel folyt le. Az ünnepélyt kivált
képpen Solyomossy Endre tanár
remekül megalkotott tartalmas al-
kalmi-felolvasása emelte magas szín-
vonalra. A lelkesen előadott beszéd,
mint derekas magyar alkotmány-
történelmi tanulmány és mint hü-
korrajz is kiváló figyelemre érde-
mes. Az ifjúság szereplése szintén
méltó volt arra az elismerésre, a
melyben részesült.

— **A tulipán,** ez a kedves szép
virág nemcsak a melleken, hanem
minden kigondolható tárgyon ott
van, — jelöl a magyar nemzeti ér-
zés felébredésének. A »Székely-
Udvarhely« szerkesztőségének Kos-
suth utca 31. szám alatt levő új he-
lyiségén is díszesleg három csokor
tulipán és dícséri azokat a derék
és szorgalmas iparoskezeket, ame-
lyek a családásig hűen megterem-
tették. Kelemen György építő-
mester tervezése, rajza nyomán:
Derzsi Árpád bádogsmester ké-
szítette és helyezte el tegnap reg-
gel az épület homlokzatán. Ugyan-
csak Kelemen építőmester terve-
zete és rajza után készült az ut-
cára nyíló könyv- és papírkeres-
kedés bolthelyiségében levő karzat
tulipánrácsozata is, amely Bogyor
Gábor műasztalos ügyességéről tesz
tanúságot. Mulasztást követnénk
el, ha ugyanitt meg nem emlékez-
nénk Gyarmathy István épület-
és portálasztalosról, aki a díszes, fő-
városba is beillő kirakat és bejáró el-
készítésével foglalkozott lelkiismer-
etes pontossággal. Amíg városunk-
nak ilyen derék, szakavatott iparosai
vannak, addig a külföldre nem szoru-
lunk s éppen ezért vétkes mulaszt-
ást követ el mindenki, aki helybeli
iparosainkat mellőzi. Viszont azon-
ban — általánosságban szólva —
az iparosok is tartsák szemelőtt a
szolid és pontos kivitelt s főké-
p ne igérjenek előbbre, mint a hogyan
a munkát elkészíteni tudják.

— **A házi nyul tenyésztésének** or-
szágos szervezését a Magyar Mező-
gazdák Szövetekezete kezébe vette s
úgy a prémnyulak, de főképp az olcsó
és izletes tápszerűl szolgáló husnyu-
lak tenyésztését kívánja meghonosí-
tani. Nagybbr számú tenyésztőrzseit
szakértő tagjai közt fogja ki szítani.
Az értékesítésről maga a szövete-
ket gondoskodik.

— **Pályázat ösztöndíjra.** A keres-
kedelemügyi miniszter 14593—906
sz. alatt egy 1350 K-ás külföldi ta-
nulmányuttra szóló ösztöndíjra pá-
lyázatot hirdet. Pályázhatnak keres-
kedelmi akadémiát vagy felső ke-
reskedelmi iskolát kiváló eredmén-
nyel végzett egyének. Folyamodvá-
nyok a nevezett miniszterhez ci-
mezve, a székelyföldi kereskedelmi
és iparkamarához Marosvásárhelyt,
folyó évi július 15-ig nyújtandók
be. Bővebb felvilágosítás ugyancsak
a kamarától szerezhető.

— **Mosást álló színes parketták,**
burkolatlappok. Hygienikus, mosást
álló padlók, parketták és falborítá-
sok előállítását színesre telített ke-
mény fából egy külföldi cég akként
eszközli, hogy a festő anyagokkal
impregnált, illetve megfestett kemény-
fából készített padlódeszkákat vagy
parkettarészeket valamely ásványi
zsírban nyomás alatt főzi és ezután
a szokásos módon parkettákká stb.
alakítja.

— **Felvételi értesítés** a székely-
udvarhelyi m. kir. all. kö- és agyag-
ipari szakiskolába. Cél: négy éves
tanfolyam alatt a tanulókat gyakor-
latilag képzett, elméletileg művelt
iparosokká nevelni. Rendes tanuló-
nak felvétetnek a., akik legalább 2
középszkolai vagy 6 népszkolai oszt-
ályt végeztek, esetleg a tanonc-
iskolát 3 éven át jó sikerrel látog-
gatták b., akik a 12 éves kort el-
érték és ép-egészséges kifejlett test-
alkattal bírnak A felvételi folyamod-
ványhoz csatolandók: a., kereszt-
levél, b., iskolai bizonyítvány, c.,
az atya v. gyám kötelező nyilat-
kozata arról, hogy a felvett ifju a
szakiskola IV. évfolyamát teljesen
bevégezi, d., orvosi és újraoltási
bizonyítvány. A tanítás teljesen
díjmentes. Műhely-biztosíték címén
6 korona az intézet pénztárába fi-
zetendő. Szegénysorsu, de jó maga-
viseletű és szorgalmas tanulók, egész
v. fél ösztöndíjban részesülnek, ha
szegénységüket hitelesen igazolják.
Az intézettel kapcsolatosan inter-
nátus és konviktus áll fenn, amely-
ben a nem ösztöndíjas tanulók ez
idő szerint egy óra 19 K-ért fizetnek.
A felvételi, illetőleg ösztöndíj iránti
kérvények az intézet felügyelő
bizottságához címezve, legkésőbb f.
évi augusztus hó 10-ig az igazgató-
sághoz nyújtandók be. Egyébben az
iskola évi értesítője nyújt tájéko-
zást, a melyet az intézet igazgató-
sága kívánatra készséggel küld meg
az érdeklődőknek. Székelyudvarhely,
1906. május hóban. Az igazgatóság

— **Gabona és liszt tisztítása.** Egy
szerre két eljárásra kértek szaba-
dalmat Magyarországon, melyek mind-
egyike a gabona, liszt és darafélék
tisztítására és szellőztetésére szolgál.
Az egyik eljárás jellemzője az, hogy
a tisztítandó anyagot nagy feszül-
tségű elektromossággal töltött leme-
zek hatásának tesszük ki, melyek a
korpát, szalmarészeket és más tiszt-
talanosságokat az anyag jobb részé-
től elválasztják, míg az alkalmazott
szigetelt vezető lemezek, melyek
nagy feszültségű elektromossággal
vannak töltve és melyek egymással
váltakozó csatornákkal és közőkkel
ellátott, lengő teknők felett haránt-
irányban mozognak ide-oda. A má-
sik eljárás szerint a lehulló liszt-

áramba, célszerűen a szitáló beren-
dezésbe, kiszáritott, csiramentessé
tett és aktivitásában a bakterium-
ölő képességig fokozott, tisztító lég-
áramot vezetünk oly célból, hogy
a liszt tartósabb legyen, megtisztul-
jon és finomabb minőségre tegyen
szert. A kiszáritott csiramentes lég-
áramot a lisztrel való érintkezés
előtt lehűtjük.

— **Telefonmizériák** címmel la-
pünk közlelbbi számában egy rö-
vidke közlemény jelent meg. Erre
most a kolozsvári m. kir. posta- és
táviridalgazgatóságtól az alábbi,
készséggel tudomásul vett felvilá-
gosító sorokat vettük: 12164—906.
sz. A »Székely-Udvarhely« tekin-
tetes szerkesztőségének Székely-
udvarhelyt. A t. Cim szerkesztésé-
ben megjelenő »Székely Udvarhely«
c. lap május hó 13-iki 37. számá-
ban közzétett Telefonmizériák című
cikkre a következőkben értesitem:
A Székelyudvarhelyen állomásozó
vonalfelvigyázó szabályaink előírása
szerint van felügyeleti teendőkkel
megbízva s ezen előírás alapján
a teendővel való túlterheléséről
szó sem lehet s egy segédvonal
felvigyázó megbízása sem volna in-
dokolt. A több oldalról felmerülő
vonalzavarok esetén a szomszé-
dos állomás vonalfelvigyázója vehető
igénybe, ki a lehetőség szerint min-
den esetben ki is rendeltetik. Meg-
jegyezni kívánom, hogy oly zavarok
előfordulása s illetve azoknak meg-
szünttetése, melyek a légköri villa-
mosság következtében helyenként
és ritkán fordulnak elő és még rit-
kábban előfordul azon eset, hogy
a szomszédos vonalfelvigyázó is
igénybe veendőnek bizonyul, segéd-
kezelést pedig a netaláni hasonló
zavarok, illetve javítások rövidebb
időre elhalasztják, nem involválja
annak szükségességét, hogy a sza-
bályok ellenére felesleges munkaerő
állítassék be. Mindennek dacára
azonban a felmerülő változásokat
figyelemmel kísérem s mindazt meg-
teszem, a mi a közönség igényeinek
kielégítésére hatáskörömben áll.
Szíveskedjék ezen válaszat meg-
nyugtató tudomásul venni. Kolozs-
vár, 1906. május 17. Dávid Endre
igazgatóhelyettes, tanácsos.

— **Vizsgai jutalomkönyvek** ifju-
sági művek és ajándék tárgyak
nagy választékban és olcsó áron
kaphatók Betegh Pál és Tarsa
könyv- és írószerkeskedésében
Székelyudvarhelyt. Vidéki megren-
deléseket pontosan elintézt.

— **A bírósági végrehajtók ké-
relme.** A bírósági végrehajtók or-
szágos egyesülete most terjeszti fel
az 1904. és 1905. évi jelentését az
igazságügyminiszterhez. A jelentés
kapcsán számos sérelmüket pana-
solják fel a végrehajtók a minisz-
ternek. Törvény ellenére mellőzik
őket telekkönyvi ügyekben, ok nél-
kül halogatják a bíróságok a végre-
hajtási ügyeket, tetemes kárt okozva
ezzel a végrehajtóknak, a büntető-
ügyekben a bíróságoktól megítelt
pénzbírságok végrehajtását teljesen
levonják tőlük, mellőzik őket ha-
gyatéki és csődügyekben is, meg-
rövidítik a nekik törvényesen ki-
járó díjakat, vasut igénybevételére
kötelezik őket stb. Kérik mindezen
sérelemek orvoslását, helyzetük javi-

tását és főként a végrehajtói intézmény államosítását. Az egyesület közgyűlését pünköst vasárnap délelőtt 9 órakor tartja Budapesten az új városháza tanácskozó-termében.

— **Magyar Vértanúk Könyve** címmel egy nagyszabású könyv jelent meg, amely az 1848—49-iki szabadságharc alatt és utána 1850, 51, 52 és 1853-ban történt borzasztó kivégzéseket mind leírja és legnagyobb részben szemtanúk egykoru rajzai, festményei nyomán készült — az országos ereklye muzeumban levő — képekkel illusztrálja. A szörnyűséges kivégzéseket, nők és iskolásgyermeknek az osztrák brutális katonák által történt megkorbácsolatát s több más megható történelmi eseményt 63 egész oldal nagyságu képpel és 12 színes műlappal illusztrálja, ezenkívül 164 arcképet ad az elítéltekről. — Ennél kegyetesebb, meghatóbb és rettenetesebb munka magyar nyelven nem jelent meg. A könyv szerzője Dr Kacziány Géza tanár, ki művét gróf Kreith Bélának, az ereklye-muzeum alapítójának ajánlja. Vas József az első kiadás egész jövedelmét a Kossuth muzeum főtartására ajánlotta fel. A könyv ára diszkótésben 6 K 80 f. A muzeum javára készültek diszpéndányok is 10 és 20 K árban selyem- és bőrkötésben. Kapható a „Szekely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt Kossuth-utca.

— **Országos kirakóvásárok május havában** a következő helységeken és napokon lesznek:

- 27. Nagy-Selyk, Naszód
- 28. Réten.
- 29. Bánffy-Hunyad, Szt-Benedek.
- 30. Deés, Mező-Méhes.
- 31. Monor.

— **Kossuth-utca 31-ik szám.** Betegh Pál és Társa könyvnyomtató és könyvkötő intézetét **folyó évi április hó 24-től kezdve** Kossuth-utca 31. szám alá, a m. kir. postahivatallal átellenben levő saját házába helyezte át.

— **Eladó ablakok.** Két darab utcai tükörablak teljes felszereléssel és 2 drb pinceablak eladó. Cím lapunk kiadóhivatalában.

— **Jó butorasztalos segédek** azonnal felvétetnek Burghardt Gyula épület- és butorasztalosnál.

Gsászárfürdő Budapest. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénes hévízi gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, uszodák, török, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és villamosvíz-fürdők. Ivó- és belégzési kúra. 200 kényelmes lakosztály. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld az **Igazgatóság.**

KÖZIGAZGATÁS

Egy főszolgabíró önálló rendelete.

6490—906. sz.

Mindenik jegyzőnek.

Isten jóvoltából kitűnően teleltek az őszi vetések a megyében. Az időjárás nagy reményekre jogosít őszi- és tavasziakban.

A jégverés eshetősége aggasztja mostantól kezdve a gazdákat. Egy jégverés által okozott adósságnak a következményei még husz évre is kihathatnak.

Mindenkinek kötelessége, hogy saját maga is gondoskodjék jövedelme lehető megóvásáról.

Ezt a gazdaközönség terményeinek jégverés elleni személyes vagy csoportonkénti sietős biztosítása által teheti. Így nem remeg minden terhes felhő láttára oly nagyon s ha jégverés történik, legalább kap valami kárpótlást. Ha nem veri el, annál jobb. Ne sajnálja senki a biztosítási csekély összegét.

Saját felelőseimre rendelem, utasítsa az előjáróságokat, hogy figyelmeztessék a gazdaközönséget a terményeknek jégkár elleni biztosítására, hozzá tévén, hogy ha pl. valaki 100 kalongya öszire számít, vegye úgy, mintha 98 teremne s kettőnek az árával biztosítson 98 at, a mi annnyival inkább lehetséges, mert a biztosítási összegecske aratás után fizetendő.

Ezt a szokott módon s templomi hirdetés útján is tétesse közzé s megírténtét 8 nap alatt jelentse be hozzám.

N. N. főszolgabíró.

9170—906 alisp. sz.

A főszolgabíró urnak.

Számú rendeletét örvendetes és helyeslő tudomásul vettem, a többi urnaknak is hasonló eljárás végett megküldöttem s a miniszter urat értesítettem.

N. N. alispán.

De igazán jó helyt jár ezeknek az urnaknak az esze. Ugy látszik, hogy a jót saját felelősségekre is merészlik tenni. Ezért is méltók az elismerésre.

Az ötvenes évek elején megyénk több falujában még az volt a szokás, hogy a törökbuza-szedés első napján már szabadon bocsátottak ökröket, lovakat és sok kárt tettek egymásnak. Nem lehetett megakadályozni.

Az egyik falu tanult jegyzőjének jó gondolata támadt s titokban közölte a bíróval.

Másnap nagy gyűlés volt a törökbuza-szedés napjának meghatározása tárgyában.

A jegyző egy hatalmas rendeletet fogalmazott a Föder főbírtos nevében, melyben nagy büntetés terhe alatt meg volt tiltva a marháknak szabadon bocsátása s fel is olvasta a gyűlésben megmutatás nélkül.

Vége lett a rendetlenségnek. Föder nagyon örvendett a személyes jelentésnek.

A nép között működő hatósági közegek sok jót tehetnek felső rendetek nélkül is, ha látnak és gondolkodnak.

Közbirtokossági ügyek.

— **Tízéves üzemtervek.** Egyik szomszéd vármegye erdőbirtokossága minap az illetékes erdőhivatalától 10 évre szóló üzemtervet kapott. Az elnökség — miután a „Szekely-Udvarhely”-ben megindult akcióhoz csatlakozott — gondolkozóba jött, hogy vajjon mit szóljon ehhez az üzemtervhez. Felvilágosításért hozták fordult. Mivel hasonló esetek az adott körülmények között más helyeken is beállhatnak, a következő tájékoztatást nyújthatjuk: A közbirtokosságok és az állam között létrejött „Szerződés” 2. pontja értelmében, amely szerződést a

„Szekely-Udvarhely” f. évi 29. számában szóról-szóra közöltük — az államerdészet az állandó üzemtervek elkészítését köteles eszközölni mert erre vállalkozott. Különben az állandó üzemtervek elkészítésére kötelezi maga a törvény is a közbirtokosságokat, nem pedig ideiglenes üzemtervek elkészítésére. Mert ha az állam most, a husz éves szerződés vége felé, 10 évenként kezdi az üzemtervet elkészíttetni, igen szomorú kilátása lenne a közbirtokosságoknak. E szerint — az erdőhivatalok kilátásba helyeznék, hogy pl. ha a közbirtokosságnak erdőbirtoka 80—100 évi fordára van előirányozva, soha vége-hossza ne legyen az állami erdőkezelésnek és a terhes költségek hordozásának. Ettől azonban — szerencsére — az előbb említett „Szerződés” 8. pontja és az a lelkes mozgalom, amely az állami erdőkezelés megszüntetése céljából az egész Székelyföldön megindult — a közbirtokosságok összességét megszabadítja. Tehát a 10 évre szóló üzemtervek egyébként nem tekinthetők, mint ideiglenes használati üzemtervek és a „Szerződés”-ben elvállalt kötelezettségeknek az állami erdőhivatalok részéről való elodázásának.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Uj iparosok. Székelyudvarhely városban a folyó évi első negyedben összesen husz iparendélyt adtak ki. Az új iparosok a következők: Ifj. Khun László mészáros, Ferencz József csizmadia, Tiztecznyi József gipszalak-öntő, Szócs Gergely cipész, Györfi Károly csizmadia, Válights Jenő borbély, Barabás József szabó, László Mózes asztalos, ifj Verestői Farkas csizmadia, Péter Gergely kalapos, Boros László pogácsasütő, Csép Iona szatócs, Kassay Árpád bérkocsitulajdonos, Mózes Salamon kóser ételek árusítója, Burghardt Gyula asztalos, Fülöp Sándor kerek. Albert Domokos bérkocsis, Galter János szatócs, Karda Ágoston szatócs és ifj Bodrogi György szatócs.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Elvi jelentőségű határozatok A réten tartós szárazság által okozott kár esetén adóelengedésnek helye nincs. Dögtereken emberi és állati eteledül szolgáló terményeket termelni tilos. Az idült betegségben szenvedő ipari alkalmazottaknak el-késetten történt bejelentése esetén a munkaadót, amennyiben megállapítják, hogy az alkalmazott beteg lengett be, a felmerült költségek megfizetésére kötelezni nem lehet.

A három jómádr. A helybeli kir. törvényszék büntető bíróságánál most folyt le a Szentpétery Gergely helybeli kereskedő Batthyányi-téren levő bolthelyiségeben folyó évi január 30-án éjjel garázdalkodott három jó mádr ügye. Keresztes Gergely, Brázik Pál és Schmidt Mihály ugyanis a nevezett időben hamis kulcsal behatolt Szentpétery bolijába s onnan a bezárt asztalfiókok feltörése után, mintegy 100 K értékű árucekket és 1210 K körüli készpénzt; ugyancsak ezal-kalommal az özv. Valentsik Józsefné

Szentes Biri bezárt udvaráról, 2 mtr. magas kerítésen át történt be-mászás után, egy 20—25 K értékű szalonnát elloptak. A pénz egyrészt elköltötték, az egyéb árucikkeket pedig elajándékozták, elhasználták, elrejtették, a szalonnán meg-osztották és elhasználták. Ezen büntetőkért a bíróság Keresztes Gergely 16 éves, szekelylengyelfalvi születésű könyvkötősegédet 5 havi fogházra; Brázik Pál 16 éves, farkaskuti születésű, könyvkötőtanoncot 7 havi börtönre, 3 évi hivatalvesztésre, politikai jogainak felfüg-gesztésére, Deák József 15 éves, firtosváraljai születésű napszámot 2 napi elzárásra ítélte.

Magánokirat hamisítás Simó István 17 éves, szentkirályi lakos, a folyó év tavaszán négy alkalommal a helybeli postahivatalhoz érkezett 10, 20, 40 és 80 koronás pénzküldeményekről szóló postai értesíté-seket a postahivatalból ellopta s azokon a címzetten és a községi bíró nevét meghamisítva, az összegeket felvette és elköltötte. A pénz-ek özv. Balázi Sándorné, Simó Terézia, László R. Sándor és Lőrincz János nevére érkezett volt s mint a szentkirályi postámaster szolgája, postai küldöncül volt alkalmazva a vádlott. A négy rendbeli lopás és magánokirat hamisítás vét-ségeért 2 és fél évi fegyházra és 3 évi hivatalvesztésre, valamint politikai jogok gyakorlatának felfüg-gesztésére ítélte a törvényszék.

ISMERETTERJESZTŐ.

Napok szerelme A tudományban új korszakok nagyon gyakran csak is úgy jelentkeznek a világ előtt, hogy régi meggyökeresedett elmé-letek semmisülnek meg, bárha már sarkitételek voltak. Érdekes megfigyelni az új és régi elméletek küz-delmét, míg végre ez rombadól, mert új tények, amelyeket a tudomány felfedezett, nem alkalmazhatók hozzá; a kutatás új formulát követel, míg csak ez is meg nem dől...

A modern természettudomány mintha több emberit tudna elbeszélni az embernek a mindenségről. A költőiesen szép hipotézisnek a költőies-ség nem árthat a tudományban, a fő az, hogy számításaiban minden helyes legyen. Ezt állítja a nap-rendszer keletkezéséről szóló elmé-letéről Moulton amerikai csillagász.

Valamikor, az örökkévalóság fo-lyásában, világunk teremtő órájában két világító nap találkozott egymással a végtelen nagy minden-ségben; az egyik a mi napunk volt. Pályájuk olyan közel volt egymáshoz, hogy az idegen csillagtest vonzó ereje napunkból egy hatalmas ár-hullámot dobott a világűrbe. Így keletkezett a spirális kód képe, a mint ez nagyon gyakran mutatkozik csillagos egünkön tudósaink mesz-szelátóiban. Mert az idegen csillag-világ, követve örök időkre kijelölt pályáját, már továsietett, de távo-zásában is ereje még elég hatal-mas volt arra, hogy napunk kiáradó izzó hullámaival, a jövendő csillag-világot, mindenkorra lekösse kör-mozgásukba; nem tudtak többé visz-szatérni az anyatesthez. Moulton egészen pontosan és körülményesen

udvaráról, 2
át történt be-
25 K értékű
A pénz egyré-
egyéb árucik-
kozta, elhasz-
szalonnán meg-
ználtak. Ezen
ság Keresztes
elylengyelvali
egédet 5 havi
16 éves, far-
nyvkiötlanon-
3 évi hivatal-
gának felfüg-
zsef 15 éves,
sü napszámot
e.

ás Simó István
lakos, a folyó
alkalommal a
hoz érkezett
onás pénzkül-
ostai értesíté-
ból ellopta s
és a községi
tva, az össze-
öltötte. A pén-
ndorné, Simó
Sándor és Lő-
rkezett volt s
amester szol-
ül volt alkál-
négy rendbeli
namítás vét-
egyháza és 3
valamint poli-
tának felfüg-
vényszék.

JEZSTŐ.

tudományban
gyakran csak-
a világ előtt,
resedett elmé-
g, bárha már
rdekes megfi-
lméletek küz-
ez romból,
yeket a tudom-
alkalmazha-
s új formulát
z is meg nem

szettudomány
na elbeszélni
ségről. A köl-
ek a költöies-
ományban, a
aiban minden
allítja a nap-
l szülő elmé-
kai csillagász.
kévalóság fo-
remtő órájá-
o találkozott
nagy minden-
napunk volt.
volt egymás-
llagtest vonzó
hatalmas ár-
ilágűrbe. Így
kőd képe, a
n mutatkozik
ósaink mesz-
legen csillag-
dókra kijelölt
ett, de távo-
g elég hatal-
punk kiáradó
endő csillag-
lekösse kör-
ak többé visz-
mez. Moulton
Brülményesen

fejt ki, hogy a kozmikus anyagból
mikepp keletkeztek a csillagok, pla-
netoidák, holdak. Sok mindent szá-
mol ki, a többi közt ezt is:

A világűrben számos kettős csil-
lag kereng és az örökkévalóságban
sokszor út egy új élő világ teremto-
rája; egy törvenyt, minden élő
anyagának keletkezésében és elmu-
lásában korszakos lefolyást lehet
sejteni, ha talán sohasem is lehet
ezt kiszámítani. Egy világ keletke-
zése azonban úgy tűnik fel az ember
előtt, aki szereti magát és ér-
zését a mindenségbe beleköltetni,
mint két nap szerelmi órája, mint
két lángoló erejű, ismeretlen hata-
lom kölcsönös hatása; a villamos
szikra, a pozitív és negatív villa-
mosság kiegyenlítőse sokaknak
például szolgálhat.

Érdekes, kedves és vonzó Moul-
ton elmélete, ennek vonatkozásai
minden élő dualizmusához, a von-
zas és taszításhoz, a szerelem és
gyűlölethez, meg is odhatja vele a
Kant-Laplace-fele világteremtési elmé-
let minden kérdését, de a tudomá-
ny szigorú kritikáját aligha bírja el.

CSARNOK.

Bucusu-estén.

Hallottam egy nótát
— Nem is olyan régen —
Nem volt gyászinduló,
Mégis könny ragyogott
Mindkettőnk szemében.

Székely cigány huzta,
Csak úgy jó kedvébe,
Mulattatni akart...
— S mégis köny toluca
Mindkettőnk szemébe.

Egymásra borultunk,
A könnyünk megáradt...
... A hegedű csak sirt:
„Meglátom-e még a...
Szívbeli mátkám?”

(Kolozsvár)

Osváth Árpád.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujság-
kiadó intézete.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

A székelyudvarhelyi ipari és gaz-
dasági hitelszövetkezet, mint az Or-
szágos Központi Hitelszövetkezet
tagja, a helybeli vasúti állomáson egy

gabonaraktárt

épített, melynek fölépítésére ezennel
ujjlag árlejtést hirdet. Az összes
munkálatokra szóló zárt ajánlatok

f. évi június hó 4-én déli 12 óráig

nyújtandók be nevezett szövetkezet
igazgatóságához. Később érkező aján-
latok nem vétetnek figyelembe. A
gabonaraktár építési tervrajza, mű-
szaki leírása és szerződési feltételei
naponként d. e. a hivatalos órák alatt
megtekinthetők. Az ajánlattevők, a
mennyiben vállalkoznak, a feltéte-
leknek kötelesek magukat alávetni
és építési árgységeiket a szövetke-
zet által rendelkezésükre bocsátandó
költségvetési úrlapon írva beadni.

Székelyudvarhely, 1906 május 26.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Székelyudvarhelyi ipari és gaz-
dasági hitelszövetkezet mint
az Országos Központi hitel-
szövetkezet tagja.

Fogorvos Perli József

American Dentist

Székelyudvarhelyre érkezett; rendel
a Budapest Szállodában a 2. sz. a.
d. e. 9—12-ig; d. u. 2—5-ig. Tar-
tókodási idő 8 nap.

Bérbeadó előkelő szálloda.

Székelyudvarhelyt
a kiváló jó for-
galmu «Központi Szálloda» összes
felszerelés-, berendezéssel — be-
tegség miatt — több évre bérbeadó.
Értekezni a tulajdonossal ott hely-
ben lehet.

Mindenféle

bélyegzők

gyári áron és leggyorsabban

szerezhetők be

Betegh Pál és Társa

könyv-, papír-, író- és rajzszerkesz-
kedésében Székelyudvarhelyt,
Kossuth-utca. 31. sz.

Keletbélyegzők önnedvezővel;
«Mercur» keletbélyegző forgat-
ható ruggyanta szalaggal; «Hung-
ária» keletbélyegző ruggyanta-
ból; «Egyetemes önnedvesítő»
könnyű szerkezet, egészen rezből
és rezplehből, alanyozva; «Mo-
nitor» önnedvező, számozó és
lapszámzó gépek.

TULIPÁNOS

VIZSGAI ÍRÁS LAPOK!

nemzeti színű nyomtatással, igen fi-
nom magyar gyártmányu papiroson,
kizárólag

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyvnyomató- és könyvkötő-intézetében
Székelyudvarhelyt

kaphatók. 5 százalék az Udvar-
helyvármegyei Tanítók Ottho-
nára javára. 100 drb 1 K 50 f.
Vidéki megrendeléseket a beérkezés
napján, pontosan elintézzük. Mintá-
kal bárhova ingyen és bérmentve
szolgálunk.

3845—906. alisp. sz.

Árlejtési hirdetemény.

Udvarhelyvármegye székházában
levő hivatalos helyiségek fűtése
az 1906—907. évi téli időnyre 350
köbméter száraz bükk tűzifa leend
szükséges, ennek biztosítására ár-
lejtést tűzök ki.

Felhívom ennél fogva a vállalkoz-
ohajtókat, hogy egy koronás bé-
lyeggel ellátott írásbeli zárt ajánla-
taikat folyó évi július hó 16 ik nap-

jának déli 12 órájáig a vármegye
gazdájának adják be, annál is in-
kább, mert a később érkező aján-
latok figyelembe vetetni nem fognak.
Az ajánlatban világosan kiteendő,
hogy ajánlattevő a szállítási felté-
teleket ismeri és azoknak magát
aláveti.

Szállítási feltételek:

1. Vállalkozó köteles az elvállalt
350 köbméter száraz bükk tűzifa-
nak egyik felet, azaz 175 köbmétert
1906 évi november hó 1-ső nap-
jáig, másik felet, vagyis 175 köb-
métert 1907. évi január hó 20 ik
napjáig a vármegyei háza udvarára
beszállítani, köbméterekbe rakni és
a vármegye gazdájának szabálysze-
rűen átadni

2. Az esetben, ha a szállított fa
átvétele alkalmával hiány találatik,
vállalkozó köteles a hiányzó fameny-
nyiséget külön fölszámítás nélkül
pótolni.

3 A szállítandó fának 2 méteres
hosszúnak és első minőségű, lega-
lább egy évvel a szállítás előtt le-
vagott száraz, hasabos bükkfának
kell lenni.

4. Ha vállalkozó a feltételeket be-
nem tartaná, jogosítva van a vár-
megye alispánja a be nem szállított
tűzifát bárkitől, bárhonnán és bár-
mely áron a vállalkozó terhére be-
szerezni.

5. Minden a vállalatra szükséges
bélyegyet vállalkozó köteles viselni.
6. A vállalatj összeg az összes
famennyiség beszámítása után, va-
gyis 1907. évi január hó 20-ika
után fog kifizettni.

Székelyudvarhely, 1906. máj. 16.

DAMOKOS, alispán.

Háromjratu 42"

GŐZMALOM

koptatóval, szitával, körfűrészszel,
szép lakóházzal, gazdasági épüle-
tekkel, sertéshizlálóval; 15 hold
föld, 2 hold szőlő, gyümölcsös-
kerttel, Nagykükküllő-megyében el-
adó.

Jó existenciát nyújtó kedvező
alkalom.

Felvilágosításokat ad, a Drezdai
Motorgyár részvénytársaság ve-
zérképviselője: Gellért Ignác és
Társas, Budapest, VI., Terézkerut 41.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives
tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó
piactérre, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be
mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermek-
játék, diszmuárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives
pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden eset-
ben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban
kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag olomzárolt lucerna és löhere magvak. Vala-
mint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-
kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb
árakon.

Mindig friss fűszerárak!

Tegye le a Tulipánt,

aki a hazai, de különösen a helyi
készítményeknek nem barátja. Tegye
le a Tulipánt, aki a kitűnő zamatu,
bármely hazai és külföldi gyártmányt
olcsóság tekintetében is felülmúló
Haurik-féle márciusi sört
nem izlelte és arról véleményét nyil-
vánit. Kapható a gyárban: Székely-
udvarhelyt, Budvár-utca 1. sz. Hor-
dóban 1 pohár sör 10 fillér és 0.6
literes üvegnyi 20 fillér. Kóstoljuk
meg!

Három szoba, konyha,
kamara külön ud-
varral stb. hozzátartozóival együtt
kiadó. Cím a kiadóhivatásban.

A szépség egyik főkélléke a szép arcbor.

Minden hölgynek módjában áll ezt megsze-
rezni,

a FÖLDES féle

Margit-crème

csodás hatású arckenőcs használata által.

A Margit crème egy rendkívül
finom, kel-
mes sikkoságu, gyorsan felszívódó, ked-
ves illatú vegyszer, mely már az első ki-
sérlet alatt mintegy behelizeli magát; a
bőrnek rögtön kellemes puha bársonyszerű
tapintatot ad. 10—20 nap alatt teljesen
átalakítja a bőrt, nyomtalanul eltünteti
széplőt, májfoltot és mindennemű bőrtisz-
tatlanságot.

Előnyös tulajdonsága ezen krémnek, hogy
a bőrt nem teszi zsíros tapintatává, fe-
nyessé, mint más kenőcs, sőt ellenkező-
leg annak fényét, mint a puder elveszté-
sével, minél fogva nappal is alkalmazható. A
bőrt táplálja, mitől az gyermekded üde-
séget, teltséget, bársonyszerű puhaságot
és kellemes tapintatot nyer.
Legényesebb előnye, hogy higányt,
olmot nem tartalmaz és így teljesen ár-
talmatlan.

Ára egy tégelynek 2 K, kis tégelynek 1 K.
Margit-szappan 70 f, Margit-puder 1.20 K,
Margit-aroziv 1 K, Margit-fogpép 1 K.

Készíti:

FÖLDES KELEMEN

gyógyszerész. Aradon.

6 koronás rendelések bérmentve küldetnek
Kapható: Konez Armin és Solymossy Já-
nos gyógyszerárában.

Képráma készítés!

Ablaküvegezés

Gyertyánty J. fia vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár

állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és port-
land cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakon

Üzlet átvétel.

Alulírott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy *Sterba Ödön* jöhrü füszerkereskedését vétel útján átvetem és azt ezentul saját nevem alatt folytatom.

Midőn ezt a körülményt a közönség szives tudomására hozom, kijelentem, hogy fő törekvésem lesz a legkényesebb igényeket is úgy a szolid, pontos és előzékeny kiszolgálással, mint kiváló minőségű és olcsó áruimmal kiérdemelni.

Kérem a n. é. közönség elődöm iránt tanusított szives pártfogását részemre is fentartani és én ígérem, hogy azt minden tekintetben ki is fogom érdemelni.

Gyarmathy Ákos
füszerkereskedő.

STOCK-COGNAC MEDICINAL

Kezesség mellett, tiszta borból párolt. Állandó vegyi ellenőrzés alatt.

GAMIS ÉS STOCK

pároló-telepe
FIUME - BARCOLA.

Kapható minden jobb üzletben.

Gépjavitóműhely és gépraktár.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy Baróton a mai kornak megfelelő gépjavitóműhelyt és gépraktárt rendeztem be. Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, u. m. gőzcsepő gépek javítását, szeszgyár, gőzkazán, szivattyú, vízvezeték, fürdő, kulfurás, új malomberendezést, továbbá mindennemű esztergályozást és csavarmenet vágást. Ajánlom a legújabb láncrendszerű szivattyukat mely nem fagy be, nem pusztil, javítást nem igényel, 10 évi jótállással. — Raktáron tartok legjobb rendszerű varrógépet, sorvetőgépet. Rostát, darálót, ekét, boronát stb. Becserélek minden ócska gazdasági gépet ujjakkal. — Minden tölem vásárolt tárgyakra több évi részletfizetést is engedek. Mosógépet adok próbára.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve

tisztelettel:

Kiss József.

Thomassalakliszt

a legjobb és legolcsóbb foszfor-savas mütrágya

minden kalászos, kapás és takarmánynövény (lóhere, lucerna stb.) részére, valamint szőlő, gyümölcsfa, kerti vetemény és ugar trágyázására is. Sziveskedjék a védjegyre, ólomzárta és tartalom-jelzésre ügyelni!

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körut 3. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. h. Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

Kocsifényező és kárpitos
üzletemet Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca 71. szám alá helyeztem át. A n. é. közönségnek irántam tanusított nagybecsű pártfogását megköszönve, kérem továbbra is szives támogatását.

Köteles Gyula
kocsifényező és kárpitos.

KÉRJEN

csak

Seller és Kary-féle

legjobb tisztítószer minden lábbelhez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscaría, chevreaux és lakkeipőh. Bécs, XIII.

Legfinomabb a maga nemében a

Ceres-étel-zsir!

(kókuszdíoból). Tészta-, pecsenye-sütéshez és főzéshez a legjobb.

Schicht György „Ceres“ tápszer-művek osztálya, Aussig E/m.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényel, csúznál és meghűlésekkel bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjelgyessel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszerár az „Arany oroslánhoz“, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

BRÁZAY-SÓSBORSZESZ-SZAPPAN

egészségi és kozmetikai szempontból felülmulhatatlan.

Brázay-féle Kölni-víz

az illatszerek legkiválóbbja.

Brázay-sósborszesz.

nélkülözhetetlen háziszert.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

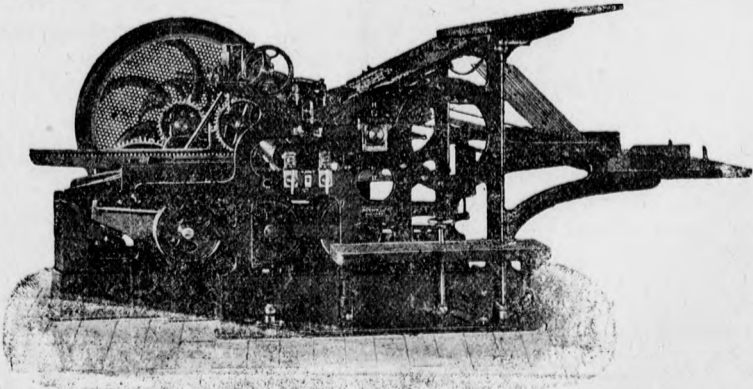
Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve! Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők

Zeneművek papír-, író- és rajzszerk

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-dezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala